

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ :

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ—ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1933

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46^Α
ΑΘΗΝΑΙ



Ε. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

Τρεῖς φοιτητικὲς προσπάθειαι

Ἔχω αὐτὴ τὴ στιγμή στὰ χέρια μου τρία καινούρια φοιτητικὰ μανηφέστα ἀγίσης ἐκτάσεως, ἀλλὰ ἴσου ἐνδιαφέροντος. Στὸ 52 τυπωμένες σελίδες ὁ «Ἐθνικὸς Παιμοιτητικὸς Σύλλογος» δημοσιεύει «τὸ ἔθνικόν μανηφέστον» ἢ «Ἐλεύθερη Δράση» ἀναπτύσσει τίς ἰδέες τῆς σὲ μιά «διακήρυξιν» ἀπὸ τρεῖς τυπωμένες σελίδες, ἐνῶ ὁ «Ἀκαδημαϊκὸς Κοινωνικὸς Σύνδεσμος» ἐχώρησε τὸ «πρακτικὸν ἰδρύσειός» του σὲ λίγες δακτυλογραφημένες γραμμές.

Τί λαχτάρες, τί ἐλπίδες ἀνιδιοτελεῖς, ποιοὶ πόθοι βρῆκαν τὴν ἔκφρασή τους μέσα στὰ τρία αὐτὰ ἀνυπόγραφα δημοσιεύματα; Ὑπάρχει μιὰν ἐποχὴ στὴν ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου ὅπου καὶ οἱ λιγότερο προικισμένοι νιώθουν μέσα στὶς σάρκες τους τὴν ἀνατριχίλα τοῦ ἀπολύτου σὲ κάποια του μορφῆ· ἄλλους ἄλλοτε τράβηξε ἢ πίστη στὴν τέχνη, ἄλλους ἢ πίστη στὴν ἀνθρωπότητα, ἄλλους ἢ πίστη στὴν ἐπιστήμη: μαθητὴς ἀκόμη στὸ Γυμνάσιο, ἔκανα ὅ,τι μπορούσα γιὰ νὰ πηγαίνω πότε πότε ν' ἀκούω δώδεκα μὲ μιά τὸ μάθημα τοῦ Ρήγα Νικολαΐδη... Σ' ἐκείνη τὴν ἡλικία, οἱ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου ἀκούραστες ἀκόμη καὶ ἀνεκμετάλλευτες ξεχύνονται ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς ἀτομικῆς του κοινωνικῆς ζωῆς καὶ προβάλλονται, καθρεφτίζονται μὲ κάποιο τρόπο ἐπάνω στὸν κόσμον ποὺ τὸν περιβάλλει. Μὰ ἡ ἐποχὴ αὐτὴ, σὰ μιὰν ἀγνὴν πράσινη ἀχτίδα, πολὺ λίγο κρατᾷ: ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ἢ σειρὰ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποχρεώσεων, ἀπὸ τὴν ἄλλη ἢ διοχέτευση καὶ ἢ ἐξειδίκευση τῶν πρώτων ἀκαθόριστων ὁρμῶν, ἀρκοῦν γιὰ νὰ σβύσει ἢ ὠραία εἰκόνα· καὶ μένει χωρὶς πίστη, χωρὶς ἐμπιστοσύνη, καχύποπτος, ἔτοιμος γιὰ τὴν πάλιν ὁ ἐπαγγελματίας μέσα στὸν «ἀγῶνα» τῆς ζωῆς. Βέβαια γενικεύω, τὸ ξέρω· στὴν πρώτη εἰκόνα γενικεύει ἢ ἀγάπη μου καὶ στὴ δευτέρῃ ἢ ἀνησυχία... μὰ ἔτσι σὰν ὀλότητα ἀγαπῶ τὰ νύατα τὰ φοιτητικὰ.

Δίπλα σ' αὐτό, ἡ σημερινή μας φοιτητικὴ νεολαία ἔλαβε καὶ ἓνα δεύτερο, ἐξαιρετικὸ αὐτό, προνόμιον: μεγαλωμένη σχεδὸν χωρὶς δασκάλους μέσα στὰ χρόνια τοῦ πολέμου καὶ τοῦ μεταπολέμου δὲν ἐγνώρισε ἢ μᾶλλον ἐγνώρισε πολὺ λιγώτερο ἀπὸ ἄλλες πιὸ παλιὰς—τίς προπολεμικῆς—τὸ φόρτον μιᾶς ψεύτικης παράδοσης μὲ τὴν ὁποία μεγάλωσαν ἐκεῖνες. Ἔτσι ἢ πρώτη ματιὰ ποὺ ἔβριζαν οἱ σημερινοὶ νέοι ἐπάνω στὸν κόσμον, εἴταν ἀληθινὰ παρθενική· δὲν τὴν ἐσκότιζε κανένα ἀπὸ τὰ πέπλα ποὺ ρίχνουν οἱ μεγάλοι ἐπάνω στὰ μάτια τῶν μικρῶν, δὲν τὴν περιώριζε κανένα ἀπὸ τὰ καφάρια ποὺ τοὺς φοροῦν. Φυσικά, οἱ κίνδυνοι, κοινωνικοὶ καὶ ἀτομικοὶ, ἐνὸς τέτοιου ξεκινήματος εἶναι φανεροί· δὲν τοὺς συμπεραίνει μόνον ἢ θεωρεῖ, παρὰ τοὺς διαπιστώνει καὶ ἢ πράξι: Λίγω νὰ συναναστραφεῖ κανεὶς τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενιᾶς μου, — ὅσους ἔμειναν ἀκόμη μὲ κάτι ποὺ νὰ προσομοιάζει στὴ φοιτητικὴ τους ψυχὴ—ἢ τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενιᾶς ποὺ μᾶς ἀκολουθεῖ, τὸ σημερινὸ δηλαδὴ φοιτητικὸ

κόσμον, θ' ἀντιληφθεῖ πὸς ὄλες, καὶ οἱ πιὸ παράδοξες θέσεις καὶ οἱ πιὸ ἀλλοπρόσβαλλες τοὺς φαίνονται πιθανές καὶ συνεπεῖς· δίπλα σ' αὐτὲς πόση εὐλιχρίνεια καὶ πόση θέρημη. Οἱ χαρὲς τῆς γενιᾶς ποὺ θ' ἀρχίσει αὔριον ν' ἀνεβαίνει, εἶναι στὰ μάτια μου ἐξαιρετικῆς: αὐτὴ θὰ διαπλάσει τὸν καινούριον κόσμον ποὺ μᾶς χρειάζεται· περιμένω πολλὰ ἀπ' αὐτὴν· τὴν ἐμπιστεύομαι, τὴν ἀγαπῶ καὶ παρακολουθῶ μὲ μεγάλη προσοχὴ τὴν κάθε τῆς πνευματικῆ ἐκδήλωσιν.

* *

Ὁ «Ἐθνικὸς Παιμοιτητικὸς Σύλλογος» δὲν ἀπέφυγε τὸν σκόπελον τῆς πολυλογίας, καὶ καθὼς εἶναι γνωστὸ, «ἐκ πολυλογίας οὐκ ἐκφύξῃ ἁμαρτίαν»·—ἐδῶ ποὺ τὰ λέμε, εἶναι βέβαια φυσικὸ καὶ εἶναι καὶ καλὸ ὁ φοιτητὴς νὰ ἔχει γνώμες ἐπάνω σ' ὅλα τὰ ζητήματα, — μὰ, πρὸς Θεοῦ, ὄχι τόσο λεπτομερειακῆς. Οἱ προτάσεις ἐπάνω σὲ θέματα λεπτομερειακὰ ὅσο δὲ στηρίζονται σὲ θετικὴ καὶ ἀνάλογα λεπτομερειακὴ γνώση μόνον σὲ ἀσάφειες ἠθοποπίες μεταρῶν νὰ ὀδηγήσουν· θὰ νόμιζα πιὸ σωστὸ ἂν τὸ μανηφέστο ποὺ σχολιάζω τώρα εἶχε περιορισθεῖ σὲ μερικὰ οὐσιώδη καὶ κατευθυντήρια θέματα, δίχως νὰ φτάσει νὰ μᾶς ἐξηγῆ πὸς θὰ λειτουργοῦν οἱ Τράπεζες, ἀπὸ ποιά ἡλικία θὰ εἶναι ἢ ἐκπαίδευση ὑποχρεωτικῆ, ἂν θὰ ἐπιτρέπεται ἢ ὄχι τὸ «Μιζορμπόριον», χωρὶς νὰ φτάνει νὰ ζητεῖ ἀπὸ μιὰ «ιδιόκτητο στέγη» γιὰ κάθε ἐργαζόμενον, χωρὶς νὰ μᾶς δίνει γιὰ στάθμη τοῦ εἰσοδήματος τὴν «ἀνετη ζωὴ» κ.τ.λ. Μὰ ἕς ἐπ' ἀνέλθουμε στὰ θέματά του τὰ γενικά.

Στὴ βᾶση τῆς θεωρίας του ὁ Σύλλογος τοποθετεῖ μιὰ «διαρκὴ ἁμίλλα—πάλιν» «ἀνάμεσον τῶν Ἐθνικῶν Φυλῶν»· ὁ παραλληλισμὸς, δηλαδὴ, μὲ τὸ «κομμουνιστικὸ μανηφέστο» ὁ ὁποῖος ἀρχίζει ἀπὸ τὸν τίτλον, συνεχίζεται καὶ ἐδῶ: πάλιν τάξουν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, πάλιν «Ἐθνικῶν Φυλῶν» ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ὅσοι γιὰ τὴν ἐπιχορήγησιν μιᾶς Φυλῆς, κατὰ τὸν Σύλλογον πάντα, εἶναι ἢ μεγαλύτερη παρὰ στὶς ἄλλες προσαρμογὴ τῆς πρὸς τὸ περιβάλλον καὶ ὁ στερεώτερος «διὰ τῆς ἠθικῆς» σύνδεσμος μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς· ἕς μου συχωρεθῆ νὰ πιστεῦω ὅτι ἓνας τέτοιος ψευδώνυμος δαρβινισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ ὀδηγήσει τοὺς ὁπαδοὺς του πολὺ μακριὰ: ἢ προσαρμογὴ στὸ περιβάλλον ἀποστελεῖ τὴν προϋπόθεσιν γιὰ τὴ ζωὴν κάθε ὁργανισμοῦ, συνεπῶς καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ, ἂν θεωρηθεῖ καὶ αὐτὸ ζωντανὸς ὁργανισμὸς· γιὰ τὴν στηρίξιν ὅμως τῆς ἠθικῆς θὰ εἴταν σκόπιμον νὰ βρεθεῖ κάτι πιὸ στερεὸ ἀπὸ τὴν ἀμφίβολη αὐτὴ χρησιμοθηρία: πολὺ συχνὰ ἀμείβεται ἢ ἠθικὴ σ' αὐτὸν τὸν κόσμον, πολλὰς φορὰς δὲν ἀμείβεται, καὶ κάποτε γίνεται ἀφορητὴ καταστροφῆς. Αὐτὸ ἰδίως θὰ συνέβαινε προκειμένου γιὰ τίς ἔθνικὰς ομάδας: τί θὰ γίνῃ ἢ Ἀγγλία ἂν ἀποφασίσῃ νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἠθικὴν στὶς σχέσεις τῆς μὲ τίς ἀποικίας; — Γιὰ τοῦτο καὶ ὁ Σύλλογος ἀφήνει τὴν σκέτη ἠθικὴν, καὶ περνᾷ ἐπὶ τὴν «ἠθικὴν ἠθικὴν ἀξίαν τῆς ἰδέας τοῦ «Ἐθνικοῦ» ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖ ἓνα εἶδος «διατηρουμένης» ἐνεργείας: ὅση φεύγει ἀπὸ ἓνα

Ἔθνος, πηγαίνει σὲ ἄλλο. Ἄς παραδεχθοῦμε αὐτὴ τὴν ἀρχὴν συνέπειά της φυσικὰ θὰ εἶναι ὅτι ἐφ' ὅσον «ἡ ἠθικὴ ἀξία ποτὲ δὲν χάνεται», δὲ δημιουργεῖται καὶ ποτὲ ἡ ἀνάπτυξη τῆς Ἑθνικῆς ἰδέας σὲ μιὰ χώρα θὰ συντελεσθῆται ὑποχρεωτικὰ εἰς βύρος μιᾶς ἄλλης χώρας, καὶ μόνον εἶται τὸ ἀλληλοφάγομα λοιπῶν τῶν Ἑθνικῶν ὁμάδων σύμφωνα με τὴ θεωρίαν αὐτὴν δὲν εἶναι μέσον γιὰ τὴ «Διεθνή Εἰρήνην» ὅπως θέλουν οἱ συντάκται τοῦ «μηνιφέστου» ἀλλὰ κατάστασις σταθερὴ καὶ ἀναλλοίωτη, ἐφ' ὅσον τὰ Ἔθνη θὰ ἐπιδιώκουν τὴν Ἑθνικὴν τους συνειδήσιν. Αὐτὸ λέω καὶ ἐγὼ πάντα. Νομίζω ὅτι, ἀντίθετα ἀπὸ ὅ,τι πιστεύουν ὁ κ. Σπ. Μελάς καὶ ὁ κ. Γ. Θεοδοσιάδης, ἡ ἀνάγκη τῶν ἔθνικῶν ὁμάδων, ἂν ὑπῆρθε κάποτε, ἔχει πιά παρέλθει σήμερον μόνον κινδύνους ἠθικοῦς καὶ πραγματικοῦς μὴ πορῆν νὰ προκαλεῖ ἢ διατήρησὴν τους.

Μετὰ τὰς σχέσεις τοῦ Ἑθνισμοῦ μετὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἂς κυτᾶξομε καὶ τὴς σχέσεις τοῦ Ἑθνισμοῦ μετὰ τὴ θρησκείαν ὅπως τὴς θέτει τὸ «μηνιφέστο». Κάθε τόσο ἀπαντᾷ ἐκεῖ μέσα τὴ «θρησκείαν» καὶ τὸν «Χριστιανισμόν», ἀλλ' ὅμως πρὶν φτάσῃς κἀν στὸ εἰδικὸ κεφάλαιον ποῦ πραγματεύεται τὸ θέμα «Ἑθνισμὸς καὶ θρησκεία» ἔχεις πιά καταλάβει ὅτι οἱ συντάκται τοῦ μηνιφέστου ἀγνοοῦν τὴν πίστη τῆς Χριστιανικῆς. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον μιλοῦν γιὰ τὸν ἰδρυτὴν του καὶ τὸν «συμβολικῶς ἀπολυτρωτικόν» θάνατόν του, ποῦ εἶχε σκοπὸν νὰ «διασκεδασθῆ» κάθε ἀμφιβολία περὶ τοῦ θερμοῦ, τοῦ πατρικοῦ, δημοσιογικοῦ, τοῦ θεῖου ὄντως ἔρωτος δι' οὗ περιέβαλε τὴν ἀνθρωπότητα, γιὰ τὴν «ἠθικὴν τελειότητα» καὶ τὴ δύναμή της ποῦ ὀφείλονται στὴν «προσωπικότητά» του, δείχνει ἀρχετὰ τί εἶδος εἶναι ὁ Χριστιανισμὸς ποῦ ὑποστηρίζουν. Δὲν ἔξω ὅμως ἀν' αὐτὰ εἶναι τὰ χειρότερα, ἢ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον θέλουν νὰ ἐκμεταλλεσθῶν τὸν Χριστιανισμόν γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν ἀρχῶν της· θὰ εἶταν καιρὸς νὰ καταλάβοιμε ὕστερα ἀπὸ δυὸ χιλιᾶδες χρόνια ὅτι ἡ ἐπικράτησις τοῦ Χριστιανισμοῦ θὰ σημάνει—χωρὶς λογοπαίγνιον—τὸ τέλος τῶν Ἑθνῶν.

* * *

Δὲ θὰ μιλήσω γιὰ μερικὰ ἄλλα σημεῖα τοῦ μηνιφέστου ποῦ ἰδιαιτέρως μὲ σκανδαλίζουσιν, καὶ μάλιστα γιὰ τὴν ἀνιστόρητη καὶ ἀγεωγραφικὴν, τὴν καθαρὰ γαννοπουλικὴν τοποθέτησιν τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος μέσα στὴν εἰκόνα τοῦ κόσμου, γιὰ τὴν θὰ ἤθελα νὰ πῶ λίγα λόγια σχετικὰ μετὰ τὰ δυὸ ἄλλα μηνιφέστα. Ἡ «Ἐλευθερία Ἀράση» ζητεῖ, σωστά γιὰ τὴ δική μου τὴν ἀντίληψιν, τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ σημερινοῦ διανοομένου ἔξω ἀπὸ τὰ στενὰ ὅρια τοῦ ἐπαγγελματισμοῦ· φράσεις ὅπως αὐτή: «ἐκείνος ποῦ σκέπτεται δὲν μπορεῖ νὰ κλείνῃ τὰ μάτια του στὸν πόνο τῶν ὁμοίων του» δίνουν τὴν πρότευσιν καὶ λογικὴν βίασιν στὴν ἀράσιν, τὸ συναίσθημα. Ἡ «διακήρυξις» ζητεῖ «τὴν ἀρμονικὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν προδιαθέσεων τοῦ ἀνθρώπου»· δὲ μὴς λέει μετὰ τί τρόπον θὰ τὴν ἐπιδιώξῃ. Πάντως μετὰ τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν ἐπιγραμματικότητά της, μετὰ τὴς σωστῆς της ἀρχῆς ἐπι-

ζῶ νὰ προσελκύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ κόσμου—τουλάχιστον—τῶν διανοομένων.

* * *

Μὰ τὴν ἀμέριστη συμπάθειά μου προσείλκυσαν τὸ «πρακτικὸν ἰδρύσεως» τοῦ «Ἀκαδημαϊκοῦ Κοινωνικοῦ Συνδέσμου» καὶ οἱ ἄπλοὶ γένοι ποῦ μοῦ τὸ ἔφεραν στὸ γραφεῖο μου τώρα καὶ λίγες μέρες· καμιά ψυχοφθόρα οἴηση, κανένα πολυδαίδαλο πρόγραμμα. Τὰ ὄρια τῶν προσπαθειῶν τους στενὰ : ὁ φοιτητής, λιγόλογα καὶ καθαρά μᾶς λένε ὅτι θὰ κυτᾶξουν πρῶτα οἱ ἴδιοι νὰ γίνουν πρῶτο καλοὶ καὶ πρῶτο συνειδητοὶ Χριστιανοί, καὶ θὰ προσπαθήσουν ὕστερα νὰ ἐνίσχυσουν τὴς ἀρχῆς τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ μεταξὺ τῶν φοιτητῶν. Ὁ τίτλος ἄλλωστε τοῦ σωματείου δείχνει καθαρὰ πῶς ἐννοοῦν τὴς ἀρχῆς αὐτῆς καὶ τοὺς καθιστᾷ ἀκόμη συμπαθέστερους γιὰ μένα. Ἐδῶμαι νὰ προκόψουν καὶ νομίζω, ἀλήθεια, πῶς κάτι θὰ μπορέσουν νὰ κάνουν, γιὰ δὲν εἶναι μόνον οἱ ἀρχῆς τους σωστῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχὴ τους εἶταν ἡ πρότευσιν : ξεκινᾷν μετὰ μιὰ προσεχῆ γιὰ τὴν προκοπὴν τοῦ Σωματείου· ἂν ἡ προσεχὴ τους εἰσακουσθῆ, τί ἄλλο μποροῦν νὰ θελήσουν γιὰ τὴν ἐξασφάλισίν τους; Ἀλλοιωμένοι εἶναι ἐλαφρῶς τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου ἔρχεται στὸν καθένα φυσικὸν νὰ τοὺς πεῖ : «εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ὑμῶν, τίς καθ' ὑμῶν;»

Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑΣ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ὦρες ἀνίας

Ἑθνικὸν Θέατρον : «*Ἡ Θυσία τοῦ Ἀβραάμ*», κρητικὸ μυστήριον τοῦ 16ου αἰῶνα σὲ μιὰ πράξιν. - *Β. Ρῶτα :* «*Νὰ ζεῖ τὸ Μεσολόγγιν*», μονόπρακτο δράμα. - *Θέατρον Κεντρικόν, θίασος Κοτοπούλη :* *Α. Καζέλλα :* «*Ὁ Θάνατος σὲ ἄδεια*», τρίπρακτον κομηντί. - *Henri Jeanson :* «*Ἄς μείνομε φίλοι*», τρίπρακτον κωμωδία

Ὁ κ. Πολίτης σκέφθηκε ὀρθὰ ὅτι τὸ Ἑθνικὸν Θέατρον ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν καὶ νὰ συμβάλλῃ στὸ γιορτισμὸν τῆς 25 Μαρτίου καὶ νὰ πανηγυρίσῃ μετὰ ἓνα τρόπον καλλιτεχνικόν. Δὲν εἶταν ὅμως εὐκόλο νὰ καταρτίσῃ τὸ πρόγραμμα μιᾶς παραστάσεως ποῦ νὰ εἶναι μαζὶ καὶ ἔθνικὴ καὶ αισθητικὴ. Δὲν ὑπάρχουν στὴ θεατρικὴ φιλολογία τῆς Νέας Ἑλλάδος ἔργα κλασσικά, τῶν ὁποίων τὸ ἀνάβασμα νὰ εἶναι ἐνδεδειγμένον τὴς ἐπίσης μέρες. Αὐτὴ καὶ μόνη ἡ ἔλλειψιν μπορεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐκλογὴν τῆς «Θυσίας τοῦ Ἀβραάμ» καὶ τοῦ μονόπρακτου τοῦ κ. Ρῶτα ποῦ σχηματίσαν τὰ δυὸ μαζὶ μιὰ παράστασιν καταθλιπτικὴν καὶ ἐντελῶς ἀφόρητην. Ἄντι τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ποῦ ὑποτίθεται ὅτι ἔπρεπε νὰ μεταδοθῶν μετὰ τῶν ἔργων, τὸ κοινὸν δὲν αἰσθάνθηκε παρὰ μιάν ἀπέραντην πλῆξιν καὶ δυσφορίαν· ἀλλὰ, τὸ ἐπαναλαμβάνομαι, δὲν εἶναι σωστὸν τὸ σφάλμα νὰ ἀποδοθῆι στὸν κ. Πολίτην. Ἄντιμετώπισε ἓνα πρόβλημα τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει καμιά ἱκανοποιητικὴ λύσιν.

Ἡ «Θυσία τοῦ Ἀβραάμ», ὅπως τὸ ἔγραψα καὶ